

פרפראות

פאר

פרשת ויקרא תש"פ

ספר החיים

מאחי המהר"ל

נכתב בשעת

המגיפה

לפני ארבע מאות ארבעים שנה

כשהיה סגור כחודשיים בביתו

עמוד ה

פרפראות פאר

ספר החיים מאחי המהר"ל נכתב בשעת המגיפה

לפני ארבע מאות ארבעים שנה כשהיה סגור כחודשיים בביתו
עמוד ד

מפתח נושאים פרשת ויקרא תש"פ

עמוד ח

ביאור בהתחלה שמתחיל תינוק היודע לדבר
תורה צוה וגו'

ביאור מהו תורה הבא בירושה ותורה שאינה
בירושה

עמוד ט

התחלת התינוק בלימוד התורה הוא בויקרא

י"ל שהתינוק מתחיל בחומש ויקרא כדי
שיתחיל באות ו' שהוא האמת

למה אות ו' נקרא אות האמת

עמוד י

ביאור המגיד ממזריטש, האות ו' הוא אות
האמת משום שעושה לאחרים

ביאור השפת אמת למה נקרא האות ו' אות
האמת

עמוד יא

יש לומר למה נקרא האות ו' אות האמת ע"ד
ותשלך אמת ארצה

טעם למה וא"ו דשלוס קטועה

קושיית המהרש"א איך מועיל תפילה שאחר
יחזור בתשובה

עמוד יב

יסוד מוסד בהמהרש"א איך משפיע על חבירו
הרי חוץ מיראת שמים

עמוד ב

תחילת לימוד התורה בענוה כנתינת התורה
בענוה

נתינת התורה על הר סיני בגלל הנמיכות

בירור בענותנותו של רב יוסף שנקרא סיני

עמוד ג

הסבר נפלא ממוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב

עמוד ד

רמז לתורה שבעל פה ע"ד ספר החיים

ספר החיים מאחי המהר"ל נכתב בשעת
המגיפה

עמוד ה

יש לבאר לא תתני ענוה דאיכא אנא, הכונה
לאנא מזרעא דיוסף אנא

עמוד ו

ביאור באומנא לביתיה לא קרא ע"ד ביאור רב
האי גאון

ארבע התחלות מצינו לתורתנו הקדושה
וביאורם

קורבנות העשיר קרבן דלות וקרבן דלי דלות,
ותירוצים לקושיית הט"ז

עמוד ז

קושיית הט"ז לאחד המרבה ואחד הממעט

תחילת לימוד התורה בעונה כנתינת התורה בעונה

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני במדבר - פרק כ"ח - המשך רמז תשע"ו), **אמר רבי דוסא**, מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים **יתחילו להם מבראשית**, אלא אמר הקב"ה, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים.

תחילת הלימוד לתינוק בויקרא משום א' זעירא שבו

יש לומר, דלפיכך מתחיל התינוק בויקרא משום שיש בו **א' זעירא**, ללמדך שעיקר לימוד התורה הוא בעונה, כנתינתה על הר סיני מחמת העונה כדאיתא במגילה כ"ט,

* * * * *

נתינת התורה על הר סיני בגלל הנמיכות

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א) **א"ר יוסף**, לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על **הר סיני**, ע"כ,

כתב רש"י ילמד אדם מדעת קונו - **לאהוב את הנמיכות**.

איתא בגמרא (מגילה כ"ט ע"א) תניא, רבי אלעזר הקפר אומר, עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, שנאמר (ירמיה מ"ו י"ח) כי כתבור בהרים וככרמל בים יבוא, והלא דברים קל וחומר, ומה תבור וכרמל שלא באו אלא לפי שעה ללמוד תורה, נקבעים בארץ ישראל, בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביצין בהן תורה, על אחת כמה וכמה,

דרש בר קפרא, מאי דכתיב (תהלים ס"ח י"ז) למה תרצדון הרים גבננים, יצתה בת קול ואמרה להם, למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני. כתיב הכא **גבנונים** וכתיב התם או **גבן** או דק, אמר רב אשי: שמע מינה האי מאן דיהיר - בעל מום הוא. ע"כ,

איתא במדרש במדבר רבה (פרשת נשא פרשה יג) כתיב (משלי פרק כ"ט כג) **"גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמך כבוד"**, **גאות אדם תשפילנו**

זה **תבור וכרמל** שבאו מסוף העולם מתגאים לומר שאנו גבוהים ועלינו הקדוש ברוך הוא נותן את התורה, **ושפל רוח יתמך כבוד** זה **סיני שהשפיל את עצמו לומר שאני נמוך**, ועל ידי כך תמך הקדוש ברוך הוא כבודו עליו ונתנה עליו התורה וזכה לכל הכבוד הזה כמה דתימא (שמות י"ט) וירד ה' על הר סיני,

* * * * *

בירור בענותנותו של רב יוסף שנקרא סיני

לפי שהיו משניות וברייתות סדורות לו
כנתינתן מהר סיני

איתא בגמרא (ברכות ס"ד ע"א, הוריות י"ד ע"א) פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר, סיני עדיף, וחד אמר, עוקר הרים עדיף, **רב יוסף סיני**, רבה עוקר הרים, שלחו לתמן, איזה מהם קודם, שלחו להו, סיני עדיף, דאמר מר, הכל צריכין למרי חטיא, ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה, מלך רבה עשרין ותרתין שנין, והדר מלך רב יוסף. וכל שני דמלך רבה, רב יוסף אפילו **אומנא לביתיה לא חליף**. אומנא לביתיה לא קרא (בברכות ס"ד).

כתב רש"י (הוריות י"ד ע"א) **סיני עדיף** - מי ששנה משנה וברייתא סדורין לו **כנתינתן מהר סיני**. **רב יוסף**, קרו ליה **סיני** לפי שהיו משניות וברייתות סדורות לו **כנתינתן מהר סיני**, **הכל צריכין למרי חטיא** - כלומר רב יוסף הוא מרי חטיא שמשנה וברייתא סדורין לו מפי השמועה **כנתינתן מהר סיני** דמשנה וברייתא אבוהון דהלכתא. **עכ"ל רש"י**,

הקושיות שהיקשו בדברי רב יוסף

איתא בגמרא (פסחים ס"ח ע"ב) רב יוסף ביומא דעצרתא אמר, עבדי לי עגלא תלתא אמר, אי לא האי יומא דקא גרים, **כמה יוסף איכא בשוקא**,

איתא בגמרא (סוטה מ"ט ע"ב) משמת רבי, בטלה ענוה, אמר ליה רב יוסף לתנא, **לא תיתני ענוה דאיכא אנא**.

והקשו בו, לכאורה אינו מובן, דבודאי מדת רב יוסף היה שלא להתפאר עצמו, ואיך אמר דאיכא אנא, וכמה יוסף איכא בשוקא, דנראין היפוך ענוה,

בודאי היה תמיד בהתפשטות הגשמיות להשיג התורה, אפס לגודל ענוותנותו השפיל עצמו, ע"כ בענף יוסף, (מהגאון וחסיד מוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב),

מבואר, כי גם שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא, הרי זה בדרך ענוה, שאמר, אילו זכיתי למדריגה כאברהם אבינו לדעת התורה מבלי שנתנה הקב"ה היה זה משלי, אך כיון שאין בי דרגה זו, הרי אין זה משלי,

עוד יש לבאר הענין ע"ד אנא נפשי כתיבת יהבית

בדרך זה אפשר לבאר הא דאיתא בגמרא (סוטה מ"ט ע"ב) משמת רבי, בטלה ענוה, אמר ליה רב יוסף לתנא, **לא תיתני ענוה דאיכא "אנא", והקשו**, איך היה מתפאר בענוה שבו,

איתא בגמרא (שבת ק"ה ע"א) מנין ללשון נוטריקון מן התורה רבי יוחנן אמר, אנכ"י נוטריקון, **אנא נפשי כתיבת יהבית**, ע"כ,

עפ"י ביאורו הנפלא של הבארדיצ'בער, שענוותנותו של רב יוסף היתה במה שהיה צריך לקבל את התורה, יש לפרש דברי רב יוסף שאמר, **לא תיתני ענוה דאיכא "אנא" כונתו דאיכא, אנא נפשי כתיבת יהבית**, שהוא קבלת התורה.

עוד יש לבאר שרב יוסף קרא אנפשיה רב תבואת בכח שור לומר שאין זה משלנו

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), **כתיב** (משלי כ"ד ו'), "כי בתחבולות תעשה לך מלחמה", אמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, **במי אתה מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות של משנה, קרי רב יוסף אנפשיה, "ורב תבואות בכח שור", ע"כ**,

כתבו התוספות (סנהדרין מ"ב ע"א בד"ה ורב תבואות), משום **דיוסף איקרי בכור שור**, כדכתיב (דברים ל"ג) בכור שורו הדר לו,

ובעל שמועות הוא בעל חטין כדאמר (הוריות י"ד), הכל צריכין למרי חיטיא ואמרינן בשילהי הוריות (שם י"ד), **דרב יוסף סיני, ע"כ לשון התוספות**,

רמזים בכתובים לרב יוסף שבכוחו של יוסף הצדיק היה מרבה תורה

עשרות תירוצים הובאו בזה, הלא המה כתובים על ספר **ילקוט ישעיהו**, ש"ס מתיבתא **ילקוט ביאורים**, וש"ס **שוטנשטיין**,

הסבר נפלא ממוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב

בענף יוסף על עין יעקב (פסחים דף סח עמוד ב ד"ה אמר אי לאו האי יומא) **כתב, ולכאורה אינו מובן**, דבודאי מדת רב יוסף היה שלא להתפאר עצמו,

אך יבואר דמצינו באברהם אבינו ע"ה שהשיג כל המצות מפאת שכלו כמו שאחז"ל קיים א"א כל התורה עד שלא נתנה, והיה זה מחמת שהיה מתחזק ומתגבר א"ע נגד היצה"ר והיה מזדכך החומר שלו עד שבא להתפשטות הגשמיות והיה דבוק בהשי"ת דביקות עצמית עד שהשיג כל המצות,

וכן פירשו המפרשים בהגדה, אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, שמבואר **בזהר הקדוש, ובמדרש**, שבעת עמדם לפני הר סיני היו כל כך בהזדככות החומר כמו אדה"ר קודם החטא וכמלאכי השרת, ואם היו נשארים במדריגה זו היו יכולים לדבק בבורא יתברך שמו בכל עת ובכל רגע אף בלא נתינת התורה כי היו משיגים בשכלם הזך כל המצות כמו אברהם אבינו ע"ה,

אך לפי שראה הקב"ה שלא יעמדו במדרגה זו וגם לאו כל מוחא סביל דא שיוכל לבא למדריגה זו, לזה נתן לנו תורה הקדושה כדי שידע כל אדם את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה האדם וחי בהם,

וזהו שאמר רב יוסף דרך ענוה בשלמא אי הייתי במדריגה זו להשיג התורה מפאת שכלי ע"י התפשטות הגשמיות ולא הייתי צריך לזה היום שנתנה בו תורה, לא הייתי צריך לשמוח כ"כ הרבה בזה היום נתינת התורה,

אבל האמת היא אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא, פ"י דמשום שקבלתי התורה שנתנה ביום זה משום הכי ליכא כוונתי בשוקא, אבל בלא נתינת התורה אז הייתי גם כן כמו כמה יוסף דאיכא בשוקא, שלא הייתי משיג התורה מעצמי ומדעתי, וא"כ כיון דזה היום עשה ה' לי שאוכל לבוא למדריגה זו ע"כ נגילה ונשמחה בו וזהו שאמר חדאי נפשאי והגם לגודל מעלת תהלת צדקת רב יוסף

שהרבה רב יוסף נתבטלו עמי הארצות, וזהו
משביר לכל עם הארץ,

רמז לתורה שבעל פה ע"ד ספר החיים

בספר החיים (חלק זכיות פרק ב') כתב, ביאור
יפה על שמות רחל ויוסף, כי **רחל** רמז ל"רוח
אל"י אשר בתורה **שבכתב**, ע"ד תנא דבי
אליהו רבא פרק ל', שכתב אל תקרי רחל
מבכה על בניה, אלא רוח אל מבכה על בניה,

ויוסף רמז לתורה **שבעל פה** שהיא הוספה
שהוסיפו חכמים זכרונם לברכה כדי לעשות
משמרת למשמרת, ע"כ **בספר החיים** מאחי
המהר"ל,

מבואר שרב יוסף מרוב ענוה שהיה בו היה
סבור כי תורה שהירבה הוא מכוחו של יוסף
הצדיק ואין זה משלו,

* * * * *

ספר החיים מאחי המהר"ל נכתב בשעת המגיפה

לפני ארבע מאות ארבעים שנה כשהיה סגור
כחודשיים בביתו

בהקדמת המחבר ספר החיים, כתב, **חסדי ה'**
ותהילותיו אזכיר כעל כל טוב אשר גמלני
ברחמיו וברוב חסדיו, אשר **בשל"ח** (ה' ש"מ)
פדה ממות נפשי כי עלה אז המות בחלוני ביתי
ומתה המשרתת שלי במגפה בר מינן גם בתי
המהוללה ועוד נער אחד חלו בחולי ההוא
וניצולו ברחמי הש"י ונשארתי אז אני ובני
בתוך ההפיכה הגדולה ההיא,

ודלתי ביתי סגרו בעדי כמעט שני חודשים
מאין יוצא ובא כתרונני אז תלאות הזמן
ודאגותיו,

ואם אמרתי להשים נפשי בכפי ולהמלט קרית
ספר אשר היא כתרים בפני הפורענות, ומקלט
בפני מלאך המות, לא נתנני אז עכירות ענני
הדאגות, לשאוף רוח ולהשתעשע בשעשוע
ההיות אביי ורבא ולירד לעומקא דהילכתא
כי שמעתתא בעי צילותא כיומא דאיסתנא
ולישב גם כן בטל מדברי תורה חלילה, כי היא

רמז לחבילות של משנה

ביוסף הצדיק כתיב (בראשית מ"א מ"ג) "וירכב
אותו במרכבת המשנה אשר לו", **רמז**
לחבילות של משנה, (סנהדרין מ"ב ע"א)

רמז לקשרם על אצבעותיך

כתיב (בראשית מ"א מ"ב), "ויוסר פרעה את
טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף", **רמז**
להא **דאיתא בגמרא** (קידושין דף ל עמוד א), תנו
רבנן, ושננתם שיהו דברי תורה מחודדים
בפיך, שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם
ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר (משלי ז'
ג') "**קשרם על אצבעותיך**", וזהו, **טבעתו** ויתן
על יד יוסף

רמז לקובץ על יד ירבה

כתיב (בראשית מ"א מ"ז), "ותעש הארץ בשבע
שני השבע **לקמצים**" **פירש רש"י** לקמצים,
קומץ על קומץ, **יד על יד** היו אוצרים, **רמז**
להא דאיתא (עבודה זרה י"ט ע"א), אמר רב
הונא, מאי דכתיב (משלי י"ג י"א) "הון מהבל
ימעט וקובץ על יד ירבה" אם עושה אדם
תורתו **חבילות חבילות** מתמעט, ואם קובץ
על יד ירבה. **פירש"י** (עבודה זרה י"ט ע"א),
חבילות דגריס הרבה יחד אינו יכול לחזור
עליו פעמים רבות ומשכח. **על יד מעט**,

רמז להכל צריכין למרי חיטיא

כתיב (בראשית מ"א מ"ט), ויצבר **יוסף בר** כחול
הים הרבה מאד", **רמז** להא **דאיתא בגמרא**
(הוריות י"ד), אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן
שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר סיני עדיף,
וחד אמר, עוקר הרים עדיף. **רב יוסף סיני**,
רבה עוקר הרים, שלחו לתמן, איזה מהם
קודם, שלחו להו, סיני עדיף, דאמר מר, הכל
צריכין למרי חיטיא,

רמז ללא רעב ללחם וגו'

כתיב (בראשית מ"א נ"ז), "**וכל הארץ באו**
מצרימה לשבר אל יוסף **כי חזק הרעב בכל**
הארץ, **רמז** להא דכתיב (עמוס פרק ח' י"א)
"הנה ימים באים נאם ה' אלוקים והשלחתי
רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי
אם לשמע את דברי ה'",

רמז למשביר לכל עם הארץ

כתיב (בראשית מ"ב ו'), "ויוסף הוא המשביר
לכל עם הארץ", **רמז**, שע"י רב תבואות

תפילת הטרוד חיים בן לא"א בצלאל זלה"ה
הכורע על ברכיו וכפיו פרושות אל השמים
ומברך לאל חי הגומל חסדים טובים שגמלהו
כל טוב.

* * * * *

יש לבאר לא תתני ענוה דאיכא אנא הכונה לאנא מזרעא דיוסף אנא

לפי הנ"ל יש לבאר, שרב יוסף כששמע משמת
רבי בטלה ענוה, בא לפרש, שמה שאדם מקבל
ומחזיק בדבר שאינו שלו **אין זה ענוה**, וכך
אמר לא תתני ענוה דאיכא אנא, הכוונה **אנא**
מזרעא דיוסף, ותורה שלמדתי הו מכוחו ואין
זה משלי,

ומשל לראובן שנכנס לבית הכספים וראה
את חברו שמעון סופר מליון דולר, אמר לו
ראובן לשמעון, הריני מתפעל מרוב ענותנותך,
שאתה סופר מליון דולר, ולא נראה על פניך
שמץ של גאווה, מנין לך ענווה שכזו, אמר לו
שמעון אם זה היה שלי ואיני מתגאה היית
אומר כי יש כאן ענווה, אבל הכסף הזה אינו
שייך לי, אי"כ איזו ענוה יש כאן,

עוד יש לבאר ע"ד הזוהר

איתא בזוהר (פרשת שלח לך דף קסח עמוד א)
זכאה איהו מאן דאזער גרמיה (מי שמקטין
עצמו) בהאי עלמא, כמה איהו **רב** ועלאה
בהווא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא, **מאן**
דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו
זעיר, ע"כ,

עדי"ז יש לבאר, שרב יוסף היה **רב** תבואות
משום שהיה קטן בעיניו, ומאן דאיהו זעיר
איהו **רב**,

עוד יש לבאר שלא התגאה גם כשנתנה ע"י תורה כסיני

יש לבאר, שרב יוסף נקרא סיני, משום שכמו
שהר סיני הגם שניתנה תורה עליו לא נתגאה,
כך רב יוסף גם שהיה מרי חיטיא, בכל אופן
לא נתגאה.

* * * * *

חיינו ואורך ימינו, ובין כך ובין כך לבי היה
שוכב בלב ים התלאות מפני אימת חרדת
המות,

והנה קול קורא אלי קומה עזרתה לך כי
מצאת מרגוע לעצבון מעשיך, וזה כי נפשך
יודעת מאד כי זה ימים ושנים אשר הפצירו בך
תלמידך להעלות על ספר לזכרון כל הני מילי
מעליותא אשר שמעו ממך אחת הנה ואחת
הנה, ואשר עד כה לא מלא לבך לקבוע
מחשבתך על דברי האגדה, ואמרת נואש
לדבריהם לפי שגורם קצת היסח הדעת מן
ההיות אביי ורבא אשר לו משפט הבכורה
ויתר שאת על כל שאר החכמות,

אכן ואפס עתה תקום כי לכל עת וזמן לכל
חפץ כי גם זה לעומת זה עשה אלקים לבלתי
מצוא שום עת שלא יהא מוכשר ללימוד
התורה, כי כמו שזריחת אור הזמן והצלחתו
הזורח עלי אהלו של אדם הוא היומא
דאיסתנא שזכרו רבותינו זכרונם לברכה
בדבריהם (מגילה כח ב), והוא המרחיב דעתו
של אדם ונותן לו לב נבון לירד לעומקא
דהילכתא, כך הזמן המיוחד ללימוד האגדה
הוא יומא דעיבא ואיד העולה על רוחו של
אדם מתוך דאגת הזמן ויגונו בעננו ענן עכירות
מחשבות האדם שאז אין טוב רק שימשך לבבו
אל דברי **האגדה** במקום **הדאגה** כי אותיות
דין כדין

וכשמעי דברי תנחומים הללו מצאתי און לי
ויהיו על לבבי כמשיב נפש, ובאתי אז במגילת
ספר כתוב עלי פשטים ומאמרים טובים
ונעימים יתענגו ויטיילו כל עמוסי התלאות
וימצאו גם הם מרגוע לדאגתם, גם בניי
ותלמידיי ימצאו בו דברי חפץ, אמרתי אדברה
וירויח לי ואף חכמתי שלמדתי אז באף
ובדאגה עמדה לי להציל נפשי ממות,

כי על כן קראתי שם דברי האגרת הזאת **ספר**
החיים וחלקתי אותו לחמשה ספרים כדרך
שחלקו אותם מסדרי התפלה באבינו מלכינו,
ספר החיים, **ספר זכיות**, **ספר פרנסה**
וכלכלה, **ספר מחילה וסליחה**, **ספר גאולה**
וישועה,

ובכן אתן תודה לקל ההודאות אשר שם בחיים
נפשי ולא נתן למוט רגלי, וזה החלי לעשות
בעזרת המלמד לאדם דעת ויהיו לרצון אמרי
פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי

התחלה ב' התחלת מצוות התורה

כדאיתא במדרש (תנחומא בראשית אות י"א) (מובא ברש"י בראשית פרק א' פסוק א') אמר רבי יצחק, לא היה צריך **להתחיל** את התורה, אלא **מהחודש הזה לכם** שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל,

התחלה ג', תינוק היודע לדבר

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) תנו רבנן, **קטן היודע לדבר** אביו לומדו תורה וקריאת שמע, תורה מאי היא, אמר רב המנונא (דברים ל"ג ד') תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב,

התחלה ד', מתחילין לתינוקות בויקרא

איתא במדרש, (רבה ויקרא פרשה ז' פסקה ג'), אמר רבי אסי, מפני מה מתחילין לתינוקות בת"כ, ואין מתחילין בבראשית, אלא, שהתינוקות טהורין, והקרבנות טהורין, יבואו טהורין ויתעסקו בטהורים,

* * * * *

קורבנות העשיר קרבן דלות וקרבן דלי דלות, ותירוצים לקושיית הט"זקרבנות עשיר מן הבקר או מן הצאן

כתיב (ויקרא א' ג'), "אם עלה קרבנו מן הבקר" (א' ט') והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה',

כתיב (ויקרא א' י'), "ואם מן הצאן קרבנו" (א' י"ג) והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחוח לה',

קרבן דלות עולת העוף

כתיב (ויקרא א' י"ד), "ואם מן העוף עלה קרבנו" (א' י"ז) והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחוח לה',

קרבן דלי דלות מנחה

כתיב (ויקרא ב' א'), "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ב' ב') והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה',

ביאור באומנא לביתיה לא קרא ע"ד ביאור רב האי גאון

איתא בגמרא (ברכות ס"ד ע"א) רב יוסף סיני, ורבה עוקר הרים. אצטריכא להו שעתא, שלחו להתם, סיני ועוקר הרים איזה מהם קודם, שלחו להו, סיני קודם, שהכל צריכין למרי חטיא. אף על פי כן לא קבל עליו רב יוסף, דאמרי ליה כלדאי, מלכת תרתין שנין. מלך רבה עשרין ותרתין שנין, מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא. כל הנך שני דמלך רבה, רב יוסף אפילו **אומנא לביתיה לא קרא**.

פירש רב האי גאון, אעפ"י שסיני עדיף, השפיל רב יוסף עצמו ולא רצה לנהוג שררה בפני רבה, **ורבה היה חולק לו כבוד**, ואפילו מקיז דם לא קרא אותו לביתו לפי שהיו עושין כל צורכו בביתו של רבה, עכ"ל,

יש להבין, בכדי להדגיש את ענותנותו של רב יוסף צריך לומר זאת ע"י שלא **קרא אומנא**,

יש לבאר, עפ"י מה **דאיתא בגמרא** (שבת דף קנו עמוד א) האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא. אמר רב אשי, **אי אומנא**, אי גנבא, אי טבחא, אי מוהלא. **אמר רבה**, **אנא במאדים הואי**, לפי"ז **יש לומר**, שרבה היה כ"כ חולק כבוד לרב יוסף, שגם אם היה צריך להקזיז דם, לא היה קורא לאומנא, אלא מכיון ורבה היה במאדים היה הוא **אומנא**, ומשום כבודו של רב יוסף היה מקיז לו דם, ולכן הדגישה הגמרא אפילו **אומנא לביתיה לא קרא**.

* * * * *

ארבע התחלות מצינו לתורתנו הקדושה וביאורםהתחלה א' בראשית ברא

תחילת התורה (בראשית פרק א פסוק א) "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"

התחלה ראשונה, מתחיל בבראשית, **כדאיתא במדרש** (תנחומא בראשית אות י"א) מה טעם

פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) **כח מעשיו הגיד לעמו**,

המרבה הוא מרגיש את עצמו, בכך שהביא בהמה לשמים,

בעולת העוף כתיב והקטיר אותו כלומר את המקריב

כך יש לומר אצל עולת העוף שנאמר והקטיר "אותו", לרמוז על **המקריב**, שמקריב "אותו" כלומר, את רצונו ונפשו לפני ה',

רק בקרבן עשיר לא נאמר והקטיר אותו ולא נאמר **ונפש** כי תקריב, משום שהעשיר די לו במה שהביא בקר או צאן, ואינו צריך יותר להקריב נפשו,

ולפיכך, אחד המרבה **בקרבן**, ואחד הממעט **בקרבן**, אך הקריב את **נפשו** לשמים, אחד הם המרבה והמעט, כמרומו מאוד בשינוי בכתובים.

* * * * *

ביאור נוסף בקושיית הט"ז

יש לבאר בקושיית הט"ז, דגם אם בעשיית ובקיום המצווה יש אחד מרבה ואחד ממעיט, אבל **בהכנה** למצווה **ובכוונת הענין** אפשר שיהיו זה וזה שווין,

ביאורו ע"ד שאמרו בכוונת הנשיאים

איתא במדרש (במדבר רבה פרשת נשא פרשה יג סימן יד), מה ראו הנשיאים להקריב קרבנות בענין הזה, רבנן אמרין אף על פי שקרבן שוה הקריבו כולם, על דברים גדולים הקריבו וכל אחד ואחד הקריבו לפי **דעתו** וכונתו,

ופירשו, כי הכתוב חזר לכתוב בכל נשיא ונשיא את קורבנו אע"פ שכולם הקריבו באותם הכלים ואותו הקרבן, רק משום שכל נשיא ונשיא כיוון בדעתו כונה אחרת, לפיכך חזרה התורה בכל נשיא ונשיא ואמרה את קרבנו,

על זה הדרך יש לפרש ולומר בהיפוך, שאע"פ שאחד מרבה ואחד ממעיט, ואין קרבנם שוה אבל **בכוונתם** יכולים הם להיות שווים, וזה הפירוש, אחד המרבה ואחד הממעט, בעשיית הקורבן, **ובלבד**, כלומר, שבשעה **שיכווין** יהיה הכוונה לשמים, ואז קרבנותיהם שווים **בכוונתם**,

* * * * *

כתב רש"י (ויקרא ב' א'), **ונפש כי תקריב** - לא נאמר **נפש** בכל קרבנות נדבה, אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא **מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו**,

מבואר, כי המשובח שבקרבנות הוא הקרבת **הנפש**,

איתא במשנה (מנחות ק"י ע"א), נאמר **בעולת** בהמה אשה ריח ניחות, **ובעולת עוף** אשה ריח ניחות, **ובמנחה** אשה ריח ניחות, לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, ע"כ, (מובא ברש"י ויקרא א' י"ז)

כתב המהרש"א (מנחות ק"י ע"א ד"ה נאמר בעולת בהמה), ר"ל בין **בקרבן עשיר** שהיא עולת בהמה ובין בעולת העוף שהוא **קרבן דלות** ובין במנחה שהיא **קרבן דלי דלות** היינו א' המרבה ואחד הממעט וכו',

קושיית הט"ז לאחד המרבה ואחד הממעט

כתב הט"ז (שולחן ערוך או"ח סימן א' ס"ק ג'), **איתא**, (מנחות ק"י ע"א), **אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, וקשה**, ממ"נ אם זה מרבה וזה ממעיט, למה יהיו שווין כאחד, המרבה והמעט,

הרי גם שניהם היו מכוונים לש"ש, ובכל זאת אחד מרבה ואחד ממעיט, א"כ למה יושוו שניהם כאחד, ע"כ, עיי"ש במה שתירץ,

יש לתרץ עפ"י השינוי בלשון הכתובים

בקרבן עשיר כתיב, "והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחות לידוד",

בקרבן דלות כתיב, "והקטיר אותו הכהן המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחות לידוד",

בקרבן דלי דלות כתיב "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה"

וכך יש לבאר את הבדל הלשון

יש לומר, כי הכתוב בא לומר, בקרבן דלי דלות המביא רק מנחה, **מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו**,

מכיון שחושב בנפשו שלא יצא ידי חובה ע"י הביאו לקרבן רק מנחה, משא"כ העשיר

ביאור מהו תורה הבא בירושה ותורה שאינה בירושה

ביאור בהתחלה שמתחיל תינוק היודע לדבר תורה צוה וגו'

כתב הבעל הטורים (דברים פרק לג פסוק ד), משום דכתיב ביעקב (בראשית כה כז) יעקב איש תם יושב אהלים. מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד ה). אימתי התורה מתקיימת כשמתאספין קהלת יעקב (קה"ר יב יא):

מבואר הדבר, שאין התורה מתקיימת ע"י ירושה אלא ע"י העסק בתורה, א"כ איך אומרים לתינוק שהיא ירושה ואינו כך, ולמה צריך קרי מאורסה וכתוב מורשה,

ביאור הדבר דיש חלק בתורה שאינו בא בירושה

יש לבאר, דלימוד ועסק התורה וידיעת התורה אין הדבר בא בירושה, ומבלי לעמול ולהתייגע בתורה לא ניתן להגיע לתורה,

ויש חלק בתורה שבא רק בירושה

אך הרצון והחשק ללימוד התורה דבר זה צריך האב ללמד לבנו **ולבקש עליו** מהבורא ית' וזה החלק בתורה שבא רק בירושה,

כדאיתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה ב', תנחומא חוקת פרק ד') **כתיב** (תהלים י"ב) **אמרות ה' אמרות טהורות**, תינוקות שהיו בימי דוד עד **שלא טעמו טעם חטא**, היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, והיה דוד מתפלל עליהם ואומר (תהלים י"ב), אתה ה' תשמרם, **נטר אורייתיהון בלבהון, תנצרים מן הדור זו לעולם**,

מבואר, דלבוא לרצון וחשק ללימוד התורה, דבר זה בא ע"י הורשת האב לבנו וצריך **חינוך תמידי ושמידה מעולה**, כמו שביקש דוד, **תנצרים מן הדור זו לעולם**,

בכך מובן כמין חומר

למה יש גם קרי שהוא **מאורסה** וגם כתיב שהוא **מורשה**, משום שחלק הרצון והשמירה בא בירושה מאב לבנו,

וחלק ידיעת התורה, בא רק ע"י יגיעה ע"י נאמר הקרי אל תקרי מורשה.

* * * * *

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) קטן היודע לדבר אביו לומדו תורה, **תורה מאי היא**, אמר רב המנונא (דברים ל"ג ד') **תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב**,

איתא בגמרא (ברכות נ"ז ע"א), **כתיב**, (דברים ל"ג ד') "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", אל תקרי **מורשה**, אלא **מאורשה**, (פסחים מ"ט ע"ב) אלא **מאורסה**, ע"כ,

איתא בגמרא (נדרים פ"א ע"א), מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף שלא יאמרו, **תורה ירושה היא להם**,

עיי"ש בפירושי התוס' הר"ן הראש ובפירוש הנקרא רש"י, שכאשר יאמרו כי ירושה היא, בני ת"ח לא ילמדו שיסמכו שיבוא להם בירושה, או אחרים שאינם בני ת"ח יתיאשו מללמוד מכיוון ורק בירושה הוא בא,

איתא במדרש (רבה שמות פרשה ל"ג פסקה ז') אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה** מלמד שהתורה **ארוסה** לישראל שנאמר (הושע ב') **וארשתיך לי לעולם, ע"כ**,

ומבואר שם במפרשים, דהא דאמר אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, הוא ע"ד שאמרו במשנה (אבות פרק ב' משנה י"ב) התקן עצמך ללמוד תורה, **שאינה ירושה לך**, ולפיכך אל תהי קורא **מורשה**,

איך מלמדים התינוק שהתורה ירושה ואינה ירושה

יש להקשות, כיון שנתבאר, דאין התורה נקנית בירושה, ואדרבה, אם ידעו ירושה היא להם - לא ילמדו תורה מאחר שהם סומכים שירושה היא להם, כמבואר לעיל, א"כ למה מלמדים התינוק שרק מתחיל לדבר, את היפך המטרה,

ועוד קשה, לפי מה שדרשו חז"ל (ברכות נ"ז ע"א), בהא דכתיב **תורה צוה לנו משה מורשה**, דאל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, משום דהתורה **אינה ירושה לך**, א"כ למה היה צריך גם לכתוב, **מורשה**, וגם לקרי, **מאורסה**, היל"ל **תורה צוה לנו משה מאורסה**,

* * * * *

התחלת התינוק בלימוד התורה הוא בויקרא

איתא במדרש, (תנחומא צו פרק י"ד), אמר רבי אסיא, למה הם מתחילים התינוקות של בית רבן ללמוד בספר ויקרא, אלא, מפני שכל הקרבנות כתובים בו, ומפני שהם טהורים עד עכשיו, ואינם יודעים מהו טעם חטא ועון, לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא, שיהו מתחילין תחלה בסדר הקרבנות, יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים,

לפיכך אני מעלה עליהם כאלו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות, והודיעך, שאף על פי שחרב בית המקדש, ואין קרבן נוהג, אילולי התנוקות שקורין בסדר הקרבנות לא היה העולם עומד. ע"כ,

ואיתא במדרש, (ילקוט שמעוני במדבר פרק כ"ח המשך רמז תשע"ו), **כתיב** (במדבר כ"ח ג'), ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לידוד כבשים בני שנה תמימים, שנים ליום עלה תמיד,

אמר רבי דוסא, מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים יתחילו להם מבראשית, אלא אמר הקב"ה, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים.

בן עזאי אומר, **כבשים**, (מלשון כיבוס) **בני שנה**, שמכבסין עונותיהן של ישראל, ועושין אותן כתינוק בן יומו. ע"כ,

א' דויקרא זעירא רמז לתינוק בן שנה כלי יקר

בן עזאי אומר, **כבשים**, (מלשון כיבוס) **בני שנה**, שמכבסין עונותיהן של ישראל, ועושין אותן כתינוק בן יומו. ע"כ,

כתב הכלי יקר (ויקרא פרק א' פסוק א'), ובילקוט מסיק, למה מתחילין התינוקות ללמוד מן פרי קרבנות, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות כן,

וזה מבואר על דרך שמסיק בילקוט (במדבר - פרק כ"ח - המשך רמז תשע"ו), **כבשים**, בני שנה, שמכבסין עונות האדם ועושין אותו כתינוק בן שנה, בעבור זה האל"ף קטנה, רמז שהקטנים יתחילו כאן, ולימוד זה הוא בראש, כאל"ף ראש לאותיות. עכ"ל הכלי יקר.

* * * * *

י"ל שהתינוק מתחיל בחומש ויקרא כדי שיתחיל באות ו' שהוא האמת

נראה לי לומר, דבתחילה כשבאים אל התינוק ללמדו ספר, ולהגות באמרי שפר, בראש הדברים יש להשריש בו וללמדו את מדת האמת, ע"כ,

זוהר הק' פרשת ויקרא

איתא בזוהר הקדוש (ויקרא דף ב' ע"א) **אות ו' היא אות האמת**, (ראה להלן הסברים למה אות ו' היא אות האמת), ע"כ,

כתיב, (תהילים קי"ט ק"ס) **"ראש דברך אמת**, ולעולם כל משפט צדקך", **לפיכך ראוי ללמד את התינוק**, בראש ובראשונה, את האות ו', שהיא האות הראשונה בחומש ויקרא, והיא אות האמת, ושאותה ילמד ראשונה בתורתנו הקדושה,

ראיה לדבר במה שאמר קהלת יעקב

ועוד יש להביא ראיה, מהא דאיתא בגמרא, (סוכה מ"ב ע"א) **קטן היודע לדבר אביו לומדו תורה**, תורה מאי היא, אמר רב המנונא, תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב,

יש לומר, דאמר קהלת יעקב דייקא, ע"ד הכתוב (מיכה ז' כ') **תתן אמת ליעקב**, דיעקב הוא מדת האמת, וכתוב ביעקב (עמוס ז' ב'), **יעקב, כי קטן הוא**,

מבואר, דמדת האמת שהיא מדת יעקב, יש ללמדו לקטן המכונה בשם יעקב, כדכתיב יעקב כי קטן הוא, ויש ללמדו זאת בעצם ובראשונה, כדאיתא, קטן היודע לדבר, אביו לומדו תורה, תורה מאי היא, אמר רב המנונא, תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, ולכן יש עליך, בראש דברך ללמדו תחילה, את האות ו' שהיא אות האמת כדאיתא בזוה"ק,

* * * * *

למה אות ו' נקרא אות האמת

איתא בזוהר, (ויקרא חלק ג' דף ב' ע"א), בפתח דברי הזוהר לחומש ויקרא, (ויקרא א' א') **ויקרא אל משה, כתב הזוהר**,

ביאור השפת אמת למה נקרא האות ו' אות האמת

כתב השפת אמת (בראשית - פרשת ויצא - שנת תרנ"ח א') **כתיב** (מיכה ז' כ') "תתן אמת ליעקב",

א'מ'ת, כולל מראשית עד אחרית אותיות אמ"ת. (א' אות ראשונה, מ' אות אמצעית, ת' אות אחרונה)

ואיתא, כי אות ו' נקרא אות אמת, והוא מדת יעקב, בריח התיכון, והקב"ה איחד האמת, שבחר באבות ובנ"י, כל המתנות שנתן להם אינו במקרה רק הם מתחלת העולם ועד סופו.

ואות ו' מהפך התיבה מעתיד לעבר ומעבר לעתיד, "יהי" לשון עתיד, "ויהי" לשון עבר. "יהי" לשון עבר, "ויהי" לשון עתיד.

לרמוז כי אות ו' שהיא כח התורה, מחבר היה הוה ויהיה. ולכן כשיתקיימו ההבטחות, אז יתברר למפרע כי הכל הי' לטובה.

ולכן נקרא הקב"ה בעל הנחמות, כי הנחמות של בני אדם א"י לתקן כל הצער העבר. אבל הנחמה שיהי' מהקב"ה יהי' מהופך כל הצער לטובה.

והגם כי אין אנו מבינים, איך יהי' מתהפך מה שעבר, לפי שאנחנו בתוך הטבע והזמן. אבל לעתיד, נראה ונבין זה ההיפוך לטובה. ולכן אמר יעקב אע"ה "והיה (לשון עבר) הי' לי לאלקים" פרש"י שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף. כי זה הי' בחי' יעקב אמת. והאמין כי יחול אלקותו עליו, ויהי' למפרע הכל מתוקן,

וזה מפתח של גאולה, מה שזוכין לעורר הארה מעין עוה"ב, כי מאחר שכל ההנהגה יתברר אח"כ. ממילא יכולין למצוא בחי' אמת בכל מקום ובכל זמן. **עכ"ל השפת אמת**,

ביאור הכתוב נחמו נחמו עמי ע"ד השפת אמת

אפשר לומר דלפיכך אמר הכתוב, "נחמו נחמו עמי" שתי פעמים, האחד לנחמת בני אדם, שבנחמה זו אינו יכול לתקן כל הצער העבר, והנחמה השנית היא לנחמת בעל הנחמות, שאז יתהפך עלינו לטובה גם מה שעבר, הגם שאין אנו מבינים. וזהו נחמו נחמו עמי.

כתיב, (ישעיה ז' י"א) שאל לך אות, אות ממש, דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון, (שכולם היו מתנהגים בסוד צירופי האותיות), וכן ברחב מה כתיב (יהושע ב' י"ב) ונתתם לי אות אמת, דא אות ו', דדא אקרי אות אמת, ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת, אין, אלא אות דא אות אמת אקרי, ע"כ,

מבואר, דאות וא"ו, היא הנקראת אות האמת.

* * * * *

ביאור המגיד ממזריטש, האות ו' הוא אות האמת משום שעושה לאחרים

כתב בספר תורת המגיד מרבינו המגיד ממזריטש זי"ע, (פרשת תרומה), איתא בזוה"ק, (ויקרא דף ב' ע"א), על הפסוק (ביהושע ב' י"ב) ונתתם לי אות אמת, ועל הפסוק (ישעיה ז' י"א), שאל לך אות מעם ידוד אלהיך, זה הוא האות וא"ו,

ושאלו לו להמגיד, למה אות וא"ו הוא אות אמת, והשיב, לפי שאות ו' בראש התיבה, הוא אות המשמש כהוספה לאחרים, ולא לעצמו, וכל מה שעושים לאחרים ולא לעצמו, זהו האמת,

ושאלו לו הכתיב (שמות כ"ו ל"א), וויהם זהב, ואין ו' דוויהם מוסיף לאחרים, והשיב הרב המגיד זי"ע, דרש"י פירש ואונקלוס קבועין בהם עקומין למעלה להושיב עליהן כלונס, שהרי כמין ווים הם עשויים, היינו שווין הם ג"כ לא בשביל עצמן, אך לשמש לאחרים.

יש ללמד לתינוק שעיקר הלימוד ללמד לאחרים

גם יש לומר, ע"ד ביאורו של המגיד כי האות ו' מלמד שיש לעשות לאחרים, א"כ יש ללמד התינוק שלימוד התורה הוא בעיקר ללמד לאחרים **כדאיתא בגמרא**, (סנהדרין צ"ט ע"א) היה רבי מאיר אומר, הלומד תורה ואינו מלמדה - זה הוא דבר ה' בזה.

כתב מהרש"א (סנהדרין צ"ט ע"א), "כי דבר הי' בזה" זה הלומד כו'. דלומד אפשר בשמיעה. אבל מלמדה לאחרים א"א אלא בדבור דבר הי', וזה שאינה מלמדה הי"ז מבזה דבר הי' וק"ל:

* * * * *

יש לומר למה נקרא האות ו' אות האמת ע"ד ותשלך אמת ארצה

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ח' פסקה ה') א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות וכו',

מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פ"ה) "חסד ואמת נפגשו, צדק ושלוש נשקו",

חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים,

ואמת אומר אל יברא, שכולו שקרים,

צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות,

שלוש אומר אל יברא, דכוליה קטטה,

מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח') "ותשלך אמת ארצה", אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבון העולמים, מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, (זהו חותמו של הקב"ה, שהוא אמת) תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ה) אמת מארץ תצמת, ע"כ,

איתא במשנה (אבות פרק א'), על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלוש,

שנאמר (זכריה ח') "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם",

מבואר, דשלושה דברים שעליהם עומד העולם הם דברים הצריכים אל האמת,

הדין, אמז"ל כל דיין הדין אמת וכו',

האמת, עצמה,

והשלוש, כי אם תשפטו צדק יהיה שלום בין בעלי הדינים (רד"ק זכריה ח' ט"ז), **וכתיב** (זכריה ח' י"ט) "והאמת השלוש אהבו",

מבואר, דשלושה דברים שעליהם עומד העולם, שהם, **אמת דין ושלוש,** והם צריכים אל האמת כמו שביארנו, א"כ הם צריכים חיבור אל הארץ ששם נמצאת האמת,

וכל יסוד צריך חיבור בעומק הארץ, ובודאי היסודות שעליהם העולם עומד, הם צריכים חיבור חזק ביותר אל הארץ, ושם נמצא האמת, והאות ו' הוא היתד, כיון שצורתו יתד, הוא המחברם לארץ,

מבואר א"כ שהאות ו' הוא אות האמת משום שהוא זה שמחבר את יסודות העולם לאמת שבארץ.

* * * * *

טעם למה וא"ו דשלוש קטועה

כתיב (במדבר כ"ה י"ב) "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום", **כידוע** הוא"ו של שלום הינה קטועה,

אפשר לומר הטעם, מכיוון ופינחס מסר נפשו על דין אמת, כאז"ל (סנהדרין פ"ב ע"א) הלכה היא אך אין מורין כן, עיי"ש,

ומכיוון ואצל פנחס היתה מסירות נפש הגדולה ביותר לדון דין אמת, וכבר נאמר דהאות וא"ו היא אות האמת,

לכן רמזה תורה כאן דייקא, למען דעת כי וא"ו שהיא קטועה ואינה מושלמת כצורת יתד, הרי חסר באמת שבה.

* * * * *

קושיית המהרש"א איך מועיל תפילה שאחר יחזור בתשובה

איתא בגמרא (ברכות י ע"א), הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו,

אמרה ליה ברוריא דביתהו, מאי דעתך, משום דכתיב (תהלים ק"ד ל"ה) יתמו חטאים, מי כתיב חוטאים, חטאים כתיב, כיון דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם,

אלא, בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה, ורשעים עוד אינם. בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה. ע"כ,

וע"כ אמר, בדרך שאדם רוצה לילך שהרשות בידי האדם ממנו ית' ב"ה, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,

אבל כפי רצונו ודעתו של אדם, מוליכין אותו **אותן המלאכים** הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו,

ומייתי ראיה מן התורה דכתיב לא תלך עמהם שא"ל הקדוש ברוך הוא כן, וכתיב קום לך אתם, וגוי שרצונו ודעתו הרעה לילך אתם הביא ששלח לו הקדוש ברוך הוא מלאך כרצונו ומחשבתו שא"ל קום לך אתם,

ואמר, דכתיב אנכי ה' אלהיך מלמדך להועיל וגוי כי כל מצותיו ית' ב"ה אינו מלמדך רק להועיל ולטוב לך אבל מדריךך הוא מלאך שאתה מדריךך בדרך זו תלך כפי דעתך ורצונך,

ואמר דכתיב אם ללצים הוא יליץ וגוי ר"ל אם ללצים הוא מוסיף לו לץ דהיינו מלאך כפי ליצנותך ואם לענוים הוא יתן חן לעצמו מלאך של חן נגדו ית' ב"ה, עכ"ל המהרש"א

לפי"ז יש לבאר, שהקשה איך יבקש רחמים על חברו להחזירו בתשובה, כי מה יועיל בקשתו, הא אמרי' (לקמן לג) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,

אבל מהמחשבה והרצון שיש לאדם על חבירו מזה נברא מלאך, והמלאך הוא זה שמביא את חבירו לתשובה,

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון

ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

קושיית המהרש"א מה יועיל בקשתו לבקש על חבירו הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים

כתב מהרש"א (ברכות דף י עמוד א ד"ה חטאים כתיב), **ויש לעיין בזה**, דודאי באדם המבקש רחמים על עצמו להחזירו בתשובה ניחא דאע"ג דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים הרי אמרו (מכות י) **בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו**, והרוצה לטהר מסייעין לו (יומא לט), וזה המבקש רחמים על עצמו להחזירו בתשובה ה"ז בכלל הרוצה לטהר,

אבל לבקש רחמים על חברו להחזירו בתשובה קשה, מה יועיל בקשתו, הא אמרי' (לקמן לג) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,

ושאנו מתפללים והחזירנו בתשובה שלימה, ל"ק כל כך, כיון שהוא כולל את עצמו, **ויש לישב וק"ל, עכ"ל המהרש"א**, (קושיא הנ"ל בברכות, וביאורו במכות)

יסוד מוסד בהמהרש"א איך משפיע על חבירו הרי חוץ מיראת שמים

איתא בגמרא (מכות דף י עמוד ב), מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - **בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו**.

מן התורה, דכתיב (במדבר כ"ב י"ב) לא תלך עמהם, וכתיב (במדבר כ"ב כ') קום לך אתם,

מן הנביאים, דכתיב (ישעיה מ"ח י"ז) אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך זו תלך,

מן הכתובים, דכתיב (משלי ג' ל"ד) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן, ע"כ,

כתב המהרש"א (מכות דף י עמוד ב ד"ה בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו), וז"ל, עיין בזה במפרשים, ואענה גם אני חלקי,

דלא קאמר שמוליך אותו הקדוש ברוך הוא אלא **מוליכין אותו**,

והוא ע"פ מה שכתבנו בכמה מקומות שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם הנה הוא בורא לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע,